

K. Kalina

JAK ŽÍT S PSYCHÓZOU

Praha, Avicenum 1987, 254 s.

Knižka určená pro pacienty s psychózou byla nesmírně potřebná a napsat ji nebyl lehký úkol. Hlavní problém je v tom, že psychotik často nemá náhled chorobnosti a podat mu informace a jeho onemocnění tak, aby byly pro něj přijatelné, vyžaduje hluboké porozumění pro jeho pozměněný duševní svět. Takové porozumění K. Kalina ve své knížce projevil. Dokázal účelně a citlivě využít svých zkušeností ze skupinové práce s těmito pacienty v pražském denním socioterapeutickém sanatoriu. Expozice pacientské problematiky v jednotlivých kapitolách často začínají právě autentickými výroky pacientů ve skupině, které charakterizují z různých pohledů jejich způsob prožívání, jejich chápání choroby i jejich vyrovnání se s chorobou a jejími sociálními důsledky.

Kniha má neobvyklé, velmi výhodné členění subkapitol. Už zmíněné *expozice*, výroky ze skupinových sezení, z individuálních rozhovorů s pacienty, z pacientských deníků i z konfrontací mezi pacienty a jejich rodinnými příslušníky, jsou velmi živou názornou ukázkou, která zaujme a uvede hned in medias res. Další výklad, uvedený zpravidla pod nadpisem *otázky a odpovědi*, nebo *výklad* či *komentář*, velmi výstižně uvádí, co pacient chce nebo potřebuje vědět o charakteru nemoci, jednotlivých příznacích, metodách léčby, hlavních i vedlejších účincích podávaných léků, o sociálních vztazích a o životě pacienta v psychiatrickém zařízení, v rodině i ve společnosti. Kapitoly končí praktickými návody označenými jako *inspirace*. Tyto návody vycházejí někdy z léčebných skupinových technik (podněcování fantazií, projektivní kreslení, pantomima, odpovědi na otázky), jindy mají charakter podnětů k přemýšlení. Doporučují také drobné nápadité hry, které mají pacientům pomoci lépe poznat chorobu, sebe i vztahy k okolí a změnit nevhodné postoje, nebo zadávají úkoly pro nácvik různých praktických situací.

Čteme-li autorův výklad psychóz, můžeme obdivovat, jak přesně, výstižně a srozumitelně dovede tyto choroby a jejich příznaky charakterizovat. Z tohoto hlediska může jeho dílo posloužit nejen pacientům a jejich příbuzným, ale může být použito i jako příručka pro lékaře

nepsychiatry, mediky, posluchače psychologie a zdravotní sestry. Může obohatit vnímavost pro duševní svět psychotika (zejména schizofrenika) i u těch, kdo pracují na psychiatrii třeba i mnoho let a otupěli už ve vztahu k neadekvátnímu „nesrozumitelnému“ chování pacientů. Může jim ukázat svět psychotika v hlubším a srozumitelnějším světle. Pro psychoterapeuty pak přináší mnoho užitečných podnětů k vedení skupin, klubů i individuálních rozhovorů s pacienty a jejich příbuznými.

Uvádíme-li, že kniha je vhodná a užitečná pro pacienty, musíme připustit, že užitek z ní budou mít především pacienti z Prahy a jiných velkých měst, pacienti spíše mladší, nadanější a inteligentní. Hůře si s ní poradí starší deteriorovaní schizofrenici z „venkovských“ ambulancí a léčeben. Je samozřejmé, že knihy se píše spíše pro lidi vzdělané. Ale velmi by se nám hodilo, kdyby autor mohl v budoucnu připravit ještě souběžné stručnější vydání v jednodušší verzi pro ty psychotické pacienty, kteří na jeho vynikající knížku svým intelektem nestačí.

D. Hružová, S. Kratochvíl

E. Syřišťová

PUKNUTÝ ČAS

Martin, Osveta 1988, 140 s.

Predstavovať doc. dr. E. Syřišťovú psychologickú a ostatnej čitateľskej verejnosti by naozaj bolo nadbytočné. Preto sme po jej predchádzajúcich, takmer v okamihu rozobraných tituloch *Imaginárny svet* (aj v slovenskom preklade) a *Normalita osobnosti s napätím* očakávali a prednádávnom s potešením privítali na pultoch našich kníhkupectiev ohlasovanú autorkinu novú beletristicko-popularizačnú poviedkovú knižku *Puknutý čas*. Nielen svojím opäť výstižným a pútavým názvom, ale predovšetkým jemu zodpovedajúcim obsahom a žánrovou ojedinelosťou istotne privábí pozornosť tak bežného, laického čitateľa, ktorému je predovšetkým určená, ako aj odborníka — psychológa, psychiatra atď.

Prostredníctvom vykreslenia piatich autentických príbehov, resp. výsekov zo života svojich pacientov nám autorka preňu typickou hlboko ľudskou účasťou (okrem charakteristických jazykových prostriedkov) ponúka možnosť prežívať spoločne s hrdinami opísaných osudov, alebo aspoň priblížiť sa obdobiu ich naj-